

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Rahandusminister
määrus
algtekst-terviktekst
05.02.2017
Hetkel kehtiv
RT I, 02.02.2017, 5

Täpsemad nõuded eurofondi riskide juhtimisele, eurofondi osakute või aktsiate väljalaskmise avalduse ja tagasivõtmise avalduste ning eurofondi varaga tehtud tehingute registreerimisele ja salvestamisele, tehingute salvestamiseks mõeldud elektroonilisele andmetöötlussüsteemile, tehingutest aruandmisele ning eurofondi investeerimisotsuste täitmisele

Vastu võetud 31.01.2017 nr 13

Määrus kehtestatakse [investeerimisfondide seaduse](#) § 54 lõike 15, § 105 lõike 6, § 345 lõike 7 ja § 346 lõike 11 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega täpsustatakse nõudeid:

- 1) eurofondi riskide tuvastamisele, mõõtmisele ja juhtimisele seoses eurofondi valitsemisega, sealhulgas börsivälistesse tuletisinstrumentidesse investeeringu tegemisest tulenevate riskide hindamisele;
- 2) eurofondi osakute või aktsiate väljalaskmise- ja tagasivõtmise avalduste ja eurofondi arvel tehtud tehingute registreerimisele ja salvestamisele ning nendest tehingutest aruandmisele;
- 3) tehingute salvestamiseks mõeldud elektroonilisele andmetöötlussüsteemile;
- 4) eurofondi investeerimisotsuste täitmisele.

(2) Määrust kohaldatakse fondivalitsejale, kes valitseb eurofondi investeerimisfondide seaduse (edaspidi *seadus*) § 9 lõike 1 tähenduses.

2. peatükk Nõuded eurofondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimisele

§ 2. Eurofondi tuletisinstrumentide avatud riskipositsiooni arvutamine

(1) Eurofondi tuletisinstrumentide avatud riskipositsiooni arvutamise aluseks on järgmised andmed:

- 1) eurofondi riskitase ja vara puhasväärtusel põhinev tuletisinstrumentidesse ja tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberitesse investeerimisega seotud riskipositsioon, mis ei tohi ületada eurofondi vara puhasväärtust, või
- 2) eurofondi varast tulenev tururisk.

(2) Eurofondi tuletisinstrumentide avatud riskipositsioon arvutatakse vähemalt üks kord päevas.

(3) Eurofondi tuletisinstrumentide avatud riskipositsiooni võib arvutada kohustustel põhineva meetodi, VaR riskihindamise meetodi või muu piisava ja asjakohase keerukusega riskihindamismeetodi alusel.

(4) Eurofondi tuletisinstrumentide avatud riskipositsiooni arvutamiseks valitud meetodi valimisel võetakse arvesse eurofondi investeerimispoliitikat, varasse kuuluvaid tuletisinstrumentide liike ja nende keerukuse astet, samuti tuletisinstrumentide osakaalu eurofondi varas.

(5) Kui eurofondi sõlmib tagasiostulepinguid või väärtpaberite laenuhinguid, mis mõjutavad eurofondi riskipositsiooni või tururiski, tuleb neid instrumente ja väärtpabereid arvesse võtta eurofondi tuletisinstrumentide avatud riskipositsiooni mõõtmisel.

(6) Tururisk on risk saada kahju sellest, et intressimäärade, valuutakursside, väärtpaberi- ja kaubahindade või emitendi krediitidokülvikkuse tõttu võib muutuda fondi positsioonide turuväärtus.

(7) VaR riskihindamise meetod on riskihindamise meetod, mille kohaselt hinnatakse võimalikku kahju tekkimise määra teatava aja jooksul kindlaks määratud riskitasemel.

§ 3. Riskipositsiooni arvutamine kohustustel põhineva meetodi alusel

(1) Kui eurofondi avatud riskipositsioon arvutatakse kohustustel põhineva meetodi alusel, kohaldatakse nimetatud meetodit kõigi tuletisinstrumentide positsioonide suhtes, sealhulgas tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberite suhtes, sõltumata sellest, kas neid kasutatakse riskide maandamise eesmärgil või eurofondi vara tulusaks valitsemiseks.

(2) Eurofondi avatud riskipositsiooni arvutamisel tuleb iga tuletisinstrumenti positsioon arvutada nagu kõnealuse tuletisinstrumenti alusvaras võrdväärse positsiooni turuväärtus (kohustustel põhinev standardmeetod). Fondivalitseja võib rakendada muid riski arvutamise meetodeid, mis on samaväärsed kohustustel põhineva standardmeetodiga.

(3) Avatud riskipositsiooni arvutamisel võib võtta arvesse tasaarvestamise (nettimise) või riskimaandamise korda, kui see ei jäta tähelepanuta ilmseid ja olulisi riske ning aitab neid vähendada.

(4) Kui tuletisinstrumentide kasutamine ei põhjusta eurofondi riskide kogunemist, ei võeta kohustuste arvutamisel arvesse alusvara positsiooni.

(5) Eurofondi avatud riskipositsiooni arvutamisel ei võeta arvesse eurofondi arvel sõlmitud laenulepinguid.

§ 4. Eurofondi varasse kuuluvatest börsivälisest tuletisinstrumentidest tuleneva vastaspoole riski mõõtmine

(1) Eurofondi varasse kuuluvatest börsivälisest tuletisinstrumentidest tulenevale vastaspoole riskile kohaldatakse eurofondi tuletisinstrumentidesse investeerimise piiranguid.

(2) Eurofondi vastaspoole riski arvutamisel arvestatakse vastaspoolega sõlmitud börsivälise tuletisinstrumenti lepingu turuhinnas hinnatud positiivset väärtust.

(3) Fondivalitseja võib eurofondi tuletisinstrumentide positsioone tasaarvestada sama vastaspoolega, kui fondivalitseja suudab eurofondi arvel vastaspoolega sõlmitud tasaarvestuslepingutest tulenevaid õigusi ja kohustusi rakendada. Tasaarvestada võib sama vastaspoole börsivälise tuletisinstrumentidega, mitte eurofondi mis tahes muu riskipositsiooniga, mis on seotud sama vastaspoolega.

(4) Eurofondi vastaspoole riski, mis on tingitud börsivälise tuletisinstrumentidega tehtud tehingutest, võib vähendada tagatise võtmise teel. Saadud tagatis peab olema likviidne, nii et seda saab kiiresti müüa hinnaga, mis on lähedane selle müügieelsele väärtusele.

(5) Kui fondivalitseja annab eurofondi arvel börsivälisele vastaspoolele tagatise, tuleb tagatist arvestada vastaspoole riski mõõtmisel. Antud tagatise võib võtta arvesse netobaasil, kui fondivalitseja on võimeline rakendama eurofondi arvel vastaspoolega sõlmitud tasaarvestuslepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi.

(6) Seaduses ühe emitendiga seotud tuletisinstrumentidesse investeerimisele seotud piirangute arvestamise aluseks on vastavalt käesoleva määruse §-le 3 kohustustel põhineva meetodi põhjal arvutatud aluspositsioonid.

(7) Börsivälise tuletisinstrumentide riskide arvutamisel arvestatakse kõiki nimetatud börsivälise tuletisinstrumenti vastaspoole riskiga seotud riskipositsioone.

(8) Börsivälised tuletisinstrumentid on tuletisinstrumentid, mis ei kuulu reguleeritud väärtpaberiturul kaubeldavate tuletisinstrumentide hulka.

(9) Vastaspoole risk ehk vastaspoole krediidirisk on risk saada kahju sellest, et fondi arvel tehtava tehingu teine pool rikub oma kohustust enne tehingu rahalise kohustuse täielikku täitmist.

§ 5. Börsivälise tuletisinstrumentide väärtuse hindamise kord

(1) Fondivalitseja kontrollib, et eurofondi börsivälise tuletisinstrumentide riskipositsiooni väärtus on õiglane, vastab eurofondi vara väärtpaberitesse investeerimise kriteeriumidele ja ei põhine ainult börsivälise tehingute vastaspoole turunoteeringutel.

(2) Lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmiseks kehtestab fondivalitseja eurofondi börsivälisest tuletisinstrumentidest tuleneva riskipositsiooni hindamise korra. Nimetatud kord peab olema dokumenteeritud.

(3) Börsiväliste tuletisinstrumentide õiglane väärtus määratakse kindlaks piisava, täpse ja sõltumatu hindamise alusel, mis võtab arvesse börsiväliste tuletisinstrumentide laadi ja keerukuse astet.

(4) Kui lõikes 2 nimetatud korraga antakse börsiväliste tuletisinstrumentide hindamisega seotud ülesanded edasi kolmandatele isikutele, täidab fondivalitseja käesoleva määruse § 2 lõikes 3 ja seaduse § 364 lõike 1 punktides 5 ja 6 sätestatud tingimusi.

(5) Fondivalitseja määrab, millises ulatuses riskijuhtimise teostaja lõigetes 1–4 nimetatud kohustused täidab ja milline on sellest tulenev vastutus.

§ 6. Aruanne tuletisinstrumentide kasutamise kohta

(1) Fondivalitseja esitab üks kord aastas Finantsinspeksioonile aruande, mis kajastab iga valitsetava eurofondi puhul kasutatud tuletisinstrumentide tüüpe, nendega seotud riske, tuletisinstrumentidega tehtavate tehingutega seotud riskide hindamise kvantitatiivseid piirmäärasid ja valitud tehnikaid.

(2) Tuletisinstrumentide kasutamise aruande aruandeperiood on kalendriaasta.

3. peatükk

Eurofondi tehingute registreerimine, salvestamine ja nendest aruandmine ning tehingute salvestamiseks mõeldud elektrooniline andmetöötlussüsteem

§ 7. Eurofondi arvel tehtud tehingute registreerimine

(1) Eurofondi arvel tehtud tehingute registreerimisel seaduse § 345 lõike 5 alusel lisatakse andmetöötlussüsteemi järgmised andmed:

- 1) eurofondi nimetus ja eurofondi arvel tegutseva isiku andmed;
- 2) korralduse või tehingu objektiks oleva väärtpaberi andmed;
- 3) korralduse või tehingu maht;
- 4) korralduse või tehingu liik;
- 5) korralduse või tehingu hind;
- 6) korralduse esitamise kuupäev, kellaaeg ja isiku nimi, kellele korraldus esitati, või tehingu tegemise otsuse ning tehingu tegemise kuupäev ja kellaaeg;
- 7) korralduse esitanud või tehingu teinud isiku nimi;
- 8) korralduse tagasivõtmisel selle põhjused;
- 9) tehtud tehingu puhul vastaspoole ja täitmiskoha andmed.

(2) Lõike 1 punktis 9 nimetatud täitmiskohana käsitatakse reguleeritud turgu, mitmepoolset kauplemissüsteemi, süsteemset täitjat või turutegijat väärtpaberituru seaduse tähenduses, muud likviidsuse tagajat või kolmanda riigi vastavat isikut, kes täidab eelnimetatud isikutega samaväärseid ülesandeid.

§ 8. Eurofondi osakute või aktsiate väljalaskmise ja tagasivõtmise avalduste registreerimine

Eurofondi osakute või aktsiate väljalaskmise ja tagasivõtmise avalduste registreerimisel seaduse § 54 lõike 12 alusel lisatakse andmetöötlussüsteemi järgmised andmed:

- 1) eurofondi nimetus;
- 2) avalduse tegija või edastaja nimi;
- 3) avalduse vastuvõtja nimi;
- 4) avalduse tegemise kuupäev ja kellaaeg;
- 5) maksetingimused ja -viis;
- 6) avalduse liik;
- 7) avalduse täitmise kuupäev;
- 8) väljalastud või tagasivõetud osakute või aktsiate arv;
- 9) iga osaku või aktsia väljalaskmise või tagasivõtmise hind;
- 10) väljalastud või tagasivõetud osakute või aktsiate koguväärtus;
- 11) tehingu kogumaksumus, mis hõlmab väljalastavate osakute või aktsiate väljalaskmistasusid või tagasivõetavate osakute või aktsiate netosummat pärast tagasivõtmistasude mahaarvamist.

§ 9. Nõuded eurofondi tehingute salvestamisele ning tehingute salvestamiseks mõeldud elektroonilisele andmetöötlussüsteemile

(1) Eurofondi tehingute andmete salvestamisel andmetöötlussüsteemi vastavalt seaduse § 54 lõikele 13 ja § 345 lõikele 6 tagab fondivalitseja, et andmed on Finantsinspeksioonile kättesaadavad ning vastavad järgmistele tingimustele:

- 1) andmed on salvestatud vormingus, mis võimaldab taastada iga tehingu käitlemise kõik olulised etapid;
- 2) parandused või muud muudatused on kergesti tuvastatavad ja andmete sisu enne selliseid parandusi või muudatusi on taastatav;
- 3) andmeid ei ole võimalik manipuleerida või muuta.

(2) Andmeid säilitakse viis aastat.

(3) Andmetöötlussüsteem peab olema turvaline ning tagama salvestatud andmete terviklikkuse ja konfidentsiaalsuse.

§ 10. Eurofondi osakute või aktsiate väljalaskmise või tagasivõtmise avalduse täitmisest aruandmine

(1) Eurofondi valitseja poolt osakuomanikule või aktsionärile vastavalt seaduse § 54 lõikele 14 esitatav aruanne sisaldab järgmisi andmeid:

- 1) fondivalitseja nimi ja aadress;
- 2) osakuomaniku või aktsionäri nimi;
- 3) avalduse saamise kuupäev ja kellaaeg ning makseviis;
- 4) avalduse täitmise kuupäev;
- 5) eurofondi nimetus;
- 6) avalduse sisu;
- 7) avaldusega seotud osakute või aktsiate arv;
- 8) osaku või aktsia väljalaskmise või tagasivõtmise hind;
- 9) osaku või aktsia väljalaskmise või tagasivõtmishinna arvutamise kuupäev;
- 10) tehingu kogumaksumus, mis hõlmab väljalastud osakute või aktsiate väljalaskmistasusid või tagasivõetud osakute või aktsiate netosummat pärast tagasivõtmistasude mahaarvamist;
- 11) väljalaskmise ja tagasivõtmistasude kogusumma ning tasude üksikasjalik kirjeldus, kui osakuomanik või aktsionär on sellise nõude esitanud enne täitmise teate esitamise kohustuse tekkimist.

(2) Eurofondi valitseja esitab täitmise teate viivitamata või hiljemalt esimesel tööpäeval pärast eurofondi osaku või aktsia väljalaskmise- või tagasivõtmisavalduse täitmist.

(3) Kui eurofondi valitseja saab osaku või aktsia väljalaskmis- või tagasivõtmisavalduse täitmise kohta kinnituse kolmandalt isikult, esitab ta täitmise teate hiljemalt esimesel tööpäeval pärast kolmandalt isikult kinnituse saamist.

(4) Eurofondi valitsejal ei ole kohustust täitmise teadet esitada, kui see sisaldab sama teavet, mis kinnitus, mille kolmas isik peab viivitamata esitama osakuomanikule või aktsionärile.

(5) Osakuomaniku või aktsionäri korrapäraselt täidetavate avalduste puhul võib eurofondi valitseja esitada täitmise teate vähemalt üks kord kuue kuu jooksul koondteatena.

(6) Osakuomaniku või aktsionäri nõudmisel esitab eurofondi valitseja teabe väljalaskmis- või tagasivõtmisavalduse staatuse kohta.

4. peatükk

Eurofondi investeerimisotsuste täitmine

§ 11. Eurofondi arvel tehtava korralduse täitmine

(1) Eurofondi arvel tehtava korralduse täitmisel vastavalt seaduse § 346 lõikele 7 arvestatakse korralduse täitmise hinda, kulusid, täitmise ja arveldamise kiirust ja tõenäosust, korralduse mahtu ja laadi ning muid korralduse täitmisega seotud asjaolusid.

(2) Fondivalitseja võtab eurofondi arvel tehtava korralduse täitmisel lõikes 1 nimetatud tegurite tähtsuse hindamisel arvesse:

- 1) eurofondi tingimustes või põhikirjas märgitud investeerimispoliitikat ja -eesmärke ning riske;
- 2) korralduse asjaolusid;
- 3) neid väärtapereid iseloomustavaid andmeid, mille suhtes korraldus on esitatud;
- 4) neid täitmiskohti iseloomustavaid andmeid, kuhu korralduse täitmise võib suunata.

(3) Fondivalitseja vaatab vähemalt üks kord aastas üle seaduse § 346 lõikes 7 nimetatud korralduste täitmise reeglid ning puuduste ilmnemisel muudab ja ajakohastab neid. Lisaks vaadatakse korralduste täitmise reeglid üle iga kord, kui leiab aset oluline muutus, mis vähendab fondivalitseja võimet täita korraldus eurofondi parimates huvides korralduste täitmise reeglites kindlaks määratud täitmiskohti kasutades.

(4) Seaduse § 346 lõikes 8 nimetatud meetmed peavad tagama, et:

- 1) eurofondi arvel täidetud korraldused registreeritaks ja jaotataks viivitamata ja nõuetele vastavalt;
- 2) võrreldavad eurofondi arvel tehtud korraldused täidetakse järjest ja viivitamata, välja arvatud juhul, kui korralduse laad või valitsevad turutingimused seda ei võimalda või kui see ei ole eurofondi huvides.

§ 12. Eurofondi arvel tehtava korralduse edastamine täitmiseks kolmandale isikule

(1) Korralduse täitmiseks edastamisel vastavalt seaduse § 346 lõikele 9 arvestatakse korralduse täitmise hinda, kulusid, täitmise ja arveldamise kiirust ja tõenäosust ning korralduse mahtu, laadi ja muid korralduse täitmiseks edastamisega seotud asjaolusid. Nimetatud tegurite tähtsuse hindamisel arvestatakse käesoleva määruse § 11 lõikes 2 nimetatut.

(2) Fondivalitsejal vaatab vähemalt üks kord aastas üle seaduse § 346 lõikes 9 nimetatud edastamise reeglid ning puuduste ilmnemisel ajakohastab need. Lisaks vaadatakse reeglid üle iga kord, kui leiab aset oluline muutus, mis kahjustab fondivalitseja võimet saavutada korralduse täitmiseks edastamisel valitsetava eurofondi jaoks parim võimalik tulemus.

§ 13. Korralduste koondamine ja jaotamine

(1) Kui fondivalitseja koondab korralduse ühe või enama eurofondi või kliendi arvel täidetava korraldusega ja koondatud korraldus täidetakse osaliselt, jaotab ta täitmisega seonduvalt saadu vastavalt seaduse § 346 lõikes 10 nimetatud korralduste jaotamise reeglitele.

(2) Kui fondivalitseja koondab eurofondi või kliendi arvel täidetava korralduse oma arvel tehtava korraldusega ja koondatud korraldus täidetakse osaliselt, jaotab ta täitmisega seonduvalt saadu esmajärjekorras fondile ja alles seejärel endale.

(3) Kui fondivalitseja on võimeline tõendama, et ilma koondamiseta ei oleks ta saanud korraldust nii soodsatel tingimustel või üleüldse täita, võib ta täitmisega seonduvalt saadu jaotada proportsionaalselt vastavalt seaduse § 346 lõikes 10 nimetatud korralduste jaotamise reeglitele.

(4) Fondivalitseja klient on iga isik, sealhulgas teine investeerimisfond, kellele fondivalitseja osutab fondi valitsemise teenust või seaduse § 307 lõikes 1 nimetatud investeerimisteenust või investeerimiskõrvalteenust.

Sven Sester
Rahandusminister

Kaie Koskaru-Nelk
Eelarvepoliitika asekancler kantsleri ülesannetes